

Miasto w parku narodowym – problem koegzystencji i zagospodarowania turystycznego

City in a national park – problems of coexistence and tourist development

Beata Raszka, Jakub Szczepański

Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu
Wydział Inżynierii Kształtowania Środowiska i Geodezji
ul. Grunwaldzka 53, Wrocław

Krzysztof Motycki

Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu
Wydział Turystyki i Rekreacji
ul. Rybaki 19, Poznań

Abstract. Urban units located in protected areas are specific spatial and functional phenomena. Attractive landscape, great environmental conditions together with the possibility of utilizing natural resources create positive impression of a city, stimulate settling processes and increase economical activity. However, legal, administrative and economic conditions, resulting both directly and indirectly from environmental protection, modify a standard way of managing such areas. Firstly, they require particular urban and architectural solutions, which may be justified by the requirements of landscape protection but which may also raise investors' objections because they increase the cost of investments. Secondly, they modify socio-economic development by eliminating parts of investments which are too big or have negative influence on environment. Those areas are designated for recreational functions; however, not every kind of leisure activities is suitable there because of the influence on environment. This work presents the situation of Puszczykowo (a city located in the neighbourhood of Wielkopolska National Park). It presents the assessment of the city's attractiveness (with SWOT and BCG analyses), the work also depicts main directions of tourist and recreational development. And finally, it presents barriers which are present when trying to reconcile social and economic interest of a city with environmental protection and the ways of overcoming those barriers.

Słowa kluczowe: zagospodarowanie turystyczne, park narodowy, turystyka, rekreacja

Key words: tourist development, national park, tourism, recreation

Wprowadzenie

Jednostki urbanistyczne położone na obszarach chronionych to swoisty fenomen przestrzenno-funkcjonalny. Z jednej strony – atrakcyjność krajobrazu, ponadprzeciętne warunki sozologiczne oraz możliwość spontanicznego korzystania z zasobów środowiska są czynnikami budującymi pozytywny wizerunek miasta, stymulują procesy osadnicze oraz wyzwalają aktywność gospodarczą.

Z drugiej strony uwarunkowania formalne, prawno-administracyjne oraz finansowe wynikające bezpośrednio albo pośrednio z obecności formy ochrony przyrody modyfikują standardowy sposób gospodarowania na takim obszarze. Po pierwsze wymuszają stosowanie szczególnych rozwiązań urbanistycznych i architektonicznych, które - choć uzasadnione racjonalnie wymaganiami ochrony krajobrazu - mogą budzić sprzeciw inwestorów z racji konieczności zwiększenia kosztów realizacji przedsięwzięć. Po drugie - modyfikują typ rozwoju społeczno-gospodarczego, eliminując część inwestycji z racji rodzaju lub skali, albo możliwych niekorzystnych oddziaływań na środowisko. Tereny takie predestynowane są do pełnienia funkcji wypoczynkowych; jednakże i tu należy stwierdzić, że nie każda forma rekreacji i turystyki, ze względu na możliwości recepcyjne środowiska przyrodniczego, jest możliwa do wprowadzenia.

Celem artykułu jest określenie możliwości rozwoju Puszczykowa - miasta w otulinie Wielkopolskiego Parku Narodowego - jako obszaru destynacji turystycznych. Oceniono jego atrakcyjność (analiza SWOT, analiza BCG) i ostatecznie wytypowano główne kierunki rozwoju turystyki i rekreacji jako dziedziny gospodarki oraz zagospodarowania przestrzeni. Wskazano bariery i sposoby ich pokonania dla pogodzenia interesu społeczno-gospodarczego miasta i działań ochronnych.

Krótki opis Puszczykowa

Puszczykowo położone jest w odległości ok. 9 km od południowych i południowo-zachodnich granic administracyjnych Poznania oraz w odległości niespełna 2 km na południe od Lubonia. Wschodnia granica miasta przebiega wzdłuż rzeki Warty. Część Puszczykowa (dotyczy to głównie lasów) znajduje się w Wielkopolskim Parku Narodowym (ryc. 1. str. 83). Pozostała część miasta pozostaje w granicach otuliny WPN. Od strony wschodniej - wzdłuż Warty - Puszczykowo graniczy z Rogalińskim Parkiem Krajobrazowym. Skrajnie południowy fragment miasta (na południe od Kanału Mosińskiego) położony jest w obrębie Rogalińskiego Parku Krajobrazowego. Puszczykowo powstało z połączenia czterech osad, przy czym granica pomiędzy Puszczykowem i Puszczykówkiem uległa zatarciu (Przybysz, 2007). Obecnie można mówić o trzech wyraźnie wyodrębnionych częściach miasta: Puszczykowie - stanowiącym główną jednostkę osadniczą, położonym na wysoczyźnie Starym Puszczykowie, oraz Niwce (na południu). Przez miasto przebiega linia kolejowa relacji Poznań - Wrocław, droga wojewódzka Stęszew - Kórnik oraz droga wojewódzka Poznań - Mosina - Śrem. Puszczykowo położone jest w strefie przykrawędziowej południkowo zorientowanej przelomowej doliny Warty, rozcinającej wysoczyznę morenową na głębokość średnio 20-30 m (Kondracki, 2000). W krajobrazie Puszczykowa wyraźnie wyodrębiają się dwie zasadnicze strefy:

A - wysoczyzna morenowa falista i pagórkowata wyniesiona ponad dno doliny 30-50 m, o powierzchni wypukłej, opadającej w kierunku północno-wschodnim (ku dolinie Wirynki) i południowym; krawędź wysoczyzny (spadki dochodzą do 20%) jest silnie rozcięta licznymi dolinkami erozyjnymi różnej długości, szerokości i głębokości, u wylotów których utworzyły się stożki nasypowe; na kulminacji leży Stare Puszczykowo,

B - dolina Warty z trzema, łagodnie zaznaczającymi się w krajobrazie, poziomami terasowymi: terasami zalewową, niską i średnią; dno doliny jest prawie płaskie, położone średnio na wysokości od 60,0-62,0 m n.p.m.; na terasach nadzalewowych rozwinęła się część wschodnia i południowo-wschodnia miasta Puszczykowa (Niwka).

Analiza kapitału Puszczykowa

Analiza SWOT. Przy formułowaniu planów strategicznego rozwoju w zakresie turystyki i rekreacji niezbędne staje się przeanalizowanie wszystkich czynników zewnętrznych i wewnętrznych, które w perspektywie najbliższych lat będą miały wpływ na trafność wybranych programów turystycznych i efektywność realizowanych zadań. Klasycznym narzędziem, stosowanym od wielu lat w planowaniu strategicznym, jest analiza SWOT, pozwalająca na zebranie i uszeregowanie informacji o potencjale rozwojowym rozpatrywanego obszaru oraz o dostrzeganych barierach. Jednocześnie pozwala zwrócić uwagę na pojawiające się zewnętrzne szanse i zagrożenia (tab. 1).

Miasto w parku narodowym...

Tabela 1: Kapitały funkcjonalne Puszczykowa – analiza SWOT (za Motycki 2009, zmienione; pogrubioną czcionką zaznaczono szczególnie znaczące elementy).

Kapitał przyrodniczy	
MOCNE STRONY	SLABE STRONY
<p>obecność lasów i terenów zadrzewionych (796 ha)</p> <p>położenie w granicach WPN (48% pow. miasta, 700 ha) i w otulinie WPN</p> <p>sąsiedztwo rezerwatów przyrody (3)</p> <p>pomniki przyrody</p> <p>sąsiedztwo Warty - wędkowanie; kajakarstwo</p> <p>tereny rekreacyjne związane z Wartą i WPN</p> <p>ścieżka rowerowa (Poznań - Puszczykowo - Łęgi Rogalińskie)</p> <p>zbiornik wodny (przy drodze łączącej stację PKP Puszczykowo z drogą 430 w Łęczycy)</p> <p>bliskość jeziora udostępnionego do kąpieli dla okolicznych mieszkańców i gości z zewnątrz: Jez. Jarosławskie ok. 5km od Puszczykowa; „glinianki” w Mosinie-Pożegowo</p> <p>łąki trwałe (29 ha); tereny otwarte; występowanie dzików i zwierzyny płowej</p> <p>urokliwa ściana lasu na wysokości tzw. „źródełka” przy drodze 430</p> <p>punkt widokowy - tzw. „Góra Mojżesza” (ob. teren prywatny)</p> <p>górnica saneczkowa za ośrodkiem WIELSPIN</p> <p>Kanał Mosiński wpływający do Warty w okolicach oczyszczalni ścieków Mosina</p> <p>Puszczykowo Miasto – Ogród: stare i nowe pięknie urządzone ogrody, nietypowe kompozycje roślinne w starych ogrodach; obsadzone drzewami ulice, np. ul. Lipowa (na szlaku żółtym WPN), ul. Cienista, ul. Brzozowa; pomnik przy wjeździe do miasta od strony Mosiny przy cmentarzu symbolizujący drzwi do ogrodu</p>	<p>ograniczenie aktywności rekreacyjnej w rezerwach</p> <p>zanieczyszczenie wód Warty</p> <p>liczne dzikie wysypiska śmieci</p> <p>prywatny punkt widokowy (tzw. „Góra Mojżesza”)</p> <p>brak zieleni publicznej</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>czyste powietrze i charakterystyczny mikroklimat</p> <p>ogrody i otoczenie lasami różnego typu sprawiają, że miasto ma niepowtarzalny charakter</p> <p>zakole Warty (ter. komunalne) – potencjalny teren rekreacyjny dla mieszkańców miasta</p> <p>wizerunek Puszczykowa jako miasta o znakomitych warunkach środowiskowych</p>	<p>brak terenów inwestycyjnych</p> <p>wzrost cen działek</p> <p>niska klasa wód podziemnych (brak lokalnych wód o właściwych parametrach jakościowych)</p> <p>hałas spowodowany bliskością lotniska w Krzesinach</p> <p>zanieczyszczenie rzeki Warty</p>

Kapitał infrastrukturalny	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>liczne i różnorodne obiekty noclegowe w Puszczykowie (około 500 miejsc)</p> <p>obiekty gastronomiczne w Puszczykowie (6 restauracji w tym 1 sezonowa, bistro, kawiarnia, lodziarnia-kawiarnia)</p> <p>obiekty rekreacyjne w mieście: (Centrum spa & wellness Spa_Iarnia^{kcal}; Centrum tenisowe Angie; Korty tenisowe; Klub Jeździecki „Niwka”; boiska trawiaste oraz o sztucznej nawierzchni do koszykówki, piłki nożnej; sale gimnastyczne przy szkołach; basen przy ośrodku WIELSPIN; Zakole Warty jako teren rekreacyjny; siłownia na powietrzu na terenie SP1)</p> <p>obejścia drogowe dróg krajowych (brak oddziaływań ruchu tranzytowego)</p> <p>dobre połączenia drogowe - droga krajowa nr 5 (odl. 8 km) skomunikowana z Puszczykowem drogą powiatową nr 32645 i drogą wojewódzka nr 431 i 430</p> <p>autostrada w odl. 6 km (szybki i bezkolizyjny dojazd z dalszych regionów Polski)</p> <p>w zach. części miasta przebiega droga wojewódzka nr 430: Mosina – Puszczykowo – Poznań</p> <p>modernizacja układu drogowego Puszczykowa (przebudowa lewoskrętów w kierunku centrum Puszczykowa z drogi nr 430; sygnalizacja świetlna – wzrost bezpieczeństwa i przepustowości)</p> <p>sieć ulic (ponad 60 km) utrzymywana z budżetu miasta, systematycznie utwardzane kostką brukową</p> <p>główna ulica miasta (Poznańska) zmodernizowana i oddana w 2008r. większości ze środków ZPORR</p> <p>trasa rowerowa: Puszczykówko – Luboń - Poznań (most Rocha)</p> <p>odcinek łącznikowy Nadwarciańskiej Trasy Rowerowej – 2,6 km (dworzec PKP Puszczykowo – wzdłuż Warty – droga 431 Mosina – Kórnik)</p> <p>możliwość dotarcia Nadwarciańskim Szlakiem Rowerowym do zbiornika wodnego w Jeziorsku</p> <p>ścieżka rowerowa wzdłuż całej ul. Poznańskiej oraz przy drodze łączącej Puszczykowo z Łęczycą</p> <p>transport publiczny - przewozy autobusowe (PKS, MPK, prywatny przewoźnik) oraz kolejowe przewozy pasażerskie (PKP)</p> <p>dobre połączenie autobusowe (kurs co pół godziny, także kursy zabierające dzieci z odległych części miasta oraz inne mające wydłużoną trasę z Poznania-Dębca do Mosiny-Ludwikowa (dodatkowa możliwość dojazdu do WPN)</p> <p>odnowione przystanki autobusowe - poprawa wygody podróżowania i estetyki miasta</p>	<p>ciągłe liczne nieutwardzone ulice pozostawanie poza Nadwarciańskim Szlakiem Rowerowym – brak promocji Puszczykowa jako produktu turystycznego</p> <p>ograniczenie kursów linii autobusowych do Poznania-Dębca</p> <p>brak autobusu nocnego - brak możliwości bezpiecznego dojazdu i powrotu z Poznania</p> <p>zły stan dworców kolejowych; przejecie dworca w Puszczykowie przez osobę prywatną</p> <p>zbyt mała liczba połączeń Puszczykowo- Poznań</p> <p>zamknięcie toru kolejowego do stacji Osowa Góra w WPN</p> <p>smog w sezonie grzewczym</p> <p>stan sieci przesyłowych na terenie miasta; odczuwalne są częste spadki napięcia w sieci, zdarzają się wyłączenia prądu</p>

<p>dwie stacje kolejowe (PKP Puszczykowo i PKP Puszczykowo)</p> <p>wodociąg na terenie całego miasta</p> <p>mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków; stale rozbudowywana sieć kanalizacji sanitarnej – ok. 95 % pokrycie</p> <p>kanalizacja deszczowa obejmuje ok. 60% dróg utwardzonych</p> <p>ścieki opadowe poprzez kanalizację deszczową (bezpośrednio lub rowami) odprowadzane są do Warty</p> <p>rozbudowany system gazociągowy; wszystkie gospodarstwa mają możliwość uzyskania podłączenia do istniejącej sieci, ok. 80% mieszkańców korzysta z tego medium</p> <p>brak linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia; na północ od miasta przez wieś Łęczyca przebiega linia napowietrzna 220 KV Konin – GPZ Plewiska; Na wschód od miasta przebiega linia napowietrzna 110 KV relacji Poznań – Południe - Mosina – Kościan; zasilanie miasta odbywa się liniami napowietrznymi 15 KV wyprowadzonymi z GPZ-u Poznań – Południe i GPZ 110 KV / 15 KV Mosina; w Puszczykowie nie występują niedobory energii elektrycznej</p> <p>łącność telefoniczna zapewniona jest na całym obszarze miasta; dostawcą usług telekomunikacyjnych naziemnych jest Telekomunikacja Polska S.A., Puszczykowo charakteryzuje najwyższy w powiecie poznańskim wskaźnik telefonizacji wynoszący ponad 300 abonentów telefonii przewodowej na tysiąc mieszkańców</p> <p>dobra łączność telefonii bezprzewodowej - przekaźniki w Puszczykówku (szpital), Starym Puszczykowie; alternatywne sposoby połączenia z Internetem: tradycyjne - łącze telefoniczne oraz połączenie bezprzewodowe</p>	
<p style="text-align: center;">SZANSE</p> <p>w związku z nadchodzącym EURO 2012 jest szansa na przebudowę i odnowienie dworców</p> <p>inicjatywy Starostwa Powiatowego i Urzędu Marszałkowskiego w zakresie organizacji systemu przewozów pasażerskich w oparciu o środki samorządowe z wykorzystaniem infrastruktury szynowej PKP</p> <p>budowa przystani kajakowej na Nivce w okolicy stadniny koni „Niwka”</p> <p>Hotel HOT_elarnia**** przy ul. Morenowej 33 (w budowie)</p>	<p style="text-align: center;">ZAGROŻENIA</p> <p>poszerzenie drogi wojewódzkiej nr 430 do drogi dwupasmowej (jedna z głównych dróg dojazdowych od południa do autostrady A2) - większy hałas i zanieczyszczenie powietrza w Puszczykowie</p> <p>możliwość zawieszenia kursów linii autobusowej - brak porozumienia między UM i PKP co do możliwości wykorzystania dworców w Puszczykowie i Puszczykówku</p> <p>oczyszczalnia ścieków położona jest w górze rzeki przed Puszczykowem; odprowadzanie ścieków do rowów, instalowanie nieszczelnych szamb; kotłownie przydomowe powodujące smog</p>

Kapitał kulturowy	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>obiekty zabytkowe</p> <p>częściowo zachowany dawny układ urbanistyczny miasta ogrodu</p> <p>odrestaurowane obiekty użyteczności publicznej (budynek Urzędu Miasta, Pałac Ślubów)</p> <p>zachowana zabudowa willowa z XIX/XXw.</p> <p>zachowane dawne pensjonaty („Kyffhauser” z ok. 1900 r., tzw. ”Dworek”; „Silva”, „Hertha”, „Rusalka”)</p> <p>dawne sanatoria i domy wypoczynkowe (DW „Lech”)</p> <p>Puszczykowskie świątynie (Kościół Wniebowzięcia NMP przy ul. Kościelnej wraz z dzwonnica w stylu zakopiańskim, Kościół św. Józefa w Puszczykówku, Kaplica Braci Serca Jezusowego)</p> <p>cmentarze i miejsca pamięci (cmentarz rzymsko-katolicki położony pośród lasu, mogiły kosynierów z okresu Wiosny Ludów z 1848 r. w lesie niedaleko Puszczykowa Starego)</p> <p>Muzeum Arkadego Fiedlera wraz z Ogrodem Tolerancji - w 2007 roku 23 tys. odwiedzających</p> <p>cykliczne imprezy organizowane przez Urząd Miasta Puszczykowo (Dni Puszczykowa – dwa dni w połowie czerwca, podczas których odbywają się koncerty lokalnych i bardziej znanych artystów połączone z festynem rodzinnym, Muzyka na Zakolu – koncerty odbywające się na zakolu Warty w Puszczykówku, Puszczykowska Jesień Kulturalna – Salon Artystyczny w budynku Pałacu Ślubów – koncerty, wystawy, wernisaże, itp., „Podróże z Arkadym Fiedlerem” do różnych kultur – dla dzieci z biednych rodzin</p> <p>inne cykliczne imprezy (zawody wędkarskie organizowane przez Puszczykowskie Koło Wędkarzy przez cały sezon zrzeszające ponad 300 lokalnych wędkarzy, Amatorskie Mistrzostwa Puszczykowa w Kolarstwie Górskim odbywające się na zboczach moreny puszczykowskiej, turniej o Puchar Davisa w centrum tenisowym „Angie”, Letnie Koncerty Organowe odbywające się w kościele parafialnym pw. Matki Boskiej Wniebowziętej w Puszczykowie co dwa tygodnie przez całe wakacje;</p> <p>zespoły muzyczne (zespoły rockowe: Baba Jaga Ojo, Hope, Dreary Moher, chór gospel)</p> <p>znane lokalne wyroby (lodziarnia i cukiernia Kostusiak – częsty cel letnich wycieczek rowerowych, piekarnia – cukiernia Błaszkwia)</p> <p>bunkry przy ulicy Przecznicza</p>	<p>utrata charakteru letniska</p> <p>zaniedbane obiekty dworca w Puszczykówku (wraz z towarzyszącą infrastrukturą: kwietnikami, toaletami)</p> <p>przejęcie przez osoby prywatne dworca w Puszczykowie</p>

Miasto w parku narodowym...

SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>Koncepcja Miasto – Ogród (zagospodarowanie centrum miasta – budowa nowego rynku, w którym dominować będzie zieleń - fontanna, miejsca odpoczynku dla mieszkańców)</p> <p>Muzeum Arkadego Fiedlera jako atrakcja na liście „Perły nad Wartą”</p> <p>Pałac Ślubów jako miejsce wydarzeń kulturalnych</p> <p>remonty nawierzchni ulic włączonych w trasy turystyczne (np. ulica Lipowa)</p> <p>infrastruktura wypoczynkowa w zakolu Warty</p> <p>promocja imprez organizowanych przez Urząd Miasta przez media lokalne</p> <p>coraz szersza i bardziej urozmaicona oferta kulturalna zgłaszana przez UM</p> <p>coraz większa aktywność kulturalna mieszkańców</p> <p>bunkry: dobre miejsce prób dla młodych muzycznych zespołów</p>	<p>brak możliwości rozwoju przestrzennego miasta</p> <p>brak szans na powrót do funkcji letniska</p> <p>dewastacja poszczególnych obiektów zabytkowych, głównie tych z wcześniejszej fazy zabudowy letniska</p> <p>zasiedlanie budynków zabytkowych zbyt wieloma lokatorami oraz brak troski ze strony realnego właściciela</p> <p>protesty mieszkańców wobec imprez organizowanych na Zakolu Warty (hałas)</p> <p>brak planu zagospodarowania bunkrów</p>

Kapitał ludzki	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>liczba mieszkańców: 9.496 osób (4.979 kobiet i 4.517 mężczyzn; dane 2007)</p> <p>gęstość zaludnienia 589 os/km²</p> <p>ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej) = 19% mieszkańców Puszczykowa (dane z 2007 r.)</p> <p>dorośli w wieku produkcyjnym (18-65 rok życia) = 64,8% wszystkich mieszkańców (dane z 2007r.)</p> <p>17% mieszkańców Puszczykowa ma wykształcenie wyższe, 50,1% średnie (szkoła średnia, policealna, zawodowa; dane z 2002 r.)</p> <p>zarejestrowani bezrobotni = 1,8% wszystkich mieszkańców (dane z 2007 r.)</p> <p>dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem= 17 620 896 zł</p> <p>migracja ludzi z miasta (najczęściej z Poznania) do Puszczykowa (mają dobry wpływ na wygląd miasta – renowacja starych willi, nowe domy wpisujące się w charakter willowy miasta)</p> <p>saldo migracji w ruchu wewnętrznym ogółem wyniosło 91 osób (2007 r.)</p> <p>liczba zameldowań ogółem wyniosła 252 osoby, z czego 85,7% to migracja z miast (2007 r.)</p> <p>zarejestrowano 1644 podmioty gospodarki, z czego w sektorze publicznym – 16, w sektorze prywatnym – 1628</p>	<p>ujemny przyrost naturalny</p> <p>dorośli w wieku poprodukcyjnym (65 i więcej) to 16,1% wszystkich mieszkańców (2007 r.)</p> <p>duża część mieszkańców Puszczykowa pracuje w Poznaniu, nie tworzy dochodu w Puszczykowie; nie powstają nowe miejsca pracy</p>

SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>ok. 20% ludności stanowi ludność w wieku 25 – 39 lat; ludność w wieku do 24 roku życia stanowi prawie 31% mieszkańców; 15% to dzieci i młodzież</p> <p>wejście na rynek pracy kolejnych roczników „wyżu demograficznego” (osoby urodzone na początku lat 80-tych XX w.), przy tendencjach wzrostowych w gospodarce - zwiększa potencjał siły roboczej</p>	<p>starsza młodzież i studenci wyprowadzają się z Puszczykowa do Poznania na okres nauki i często tam pozostają</p> <p>brak większych zakładów pracy, w których chętnie pracowaliby młodzi ludzie</p> <p>emigracja zarobkowa</p>

Kapitał społeczny	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>Stowarzyszenie Przyjaciół Puszczykowa – organizacja pożytku publicznego (interwencje przy wykazanych nieprawidłowościach w mieście; wydawca gazety lokalnej – Kurier Puszczykowski; wydawca Miejskiego Informatora Kulturalno-Społecznego MIKS; organizator konkursu Puszczykowo Ogrodami Słynie)</p> <p>Stowarzyszenie Puszczykowo - Châteaugiron – zacieśniające przyjaźń mieszkańców Puszczykowa z miastem partnerskim w Bretanii. Stowarzyszenie organizuje coroczne wyjazdy mieszkańców Puszczykowa do Francji.</p> <p>Wspólnoty zakonne w Puszczykowie (ss. św. Elżbiety – nowicjat i dom rekolekcyjno-wypoczynkowy przy ulicy Wiosennej 9; ss. Karmelitanki od Dzieciątka Jezus – dom zakonny przy ul. Krótkiej 5; Bracia Serca Jezusowego – dom generalny przy ul. Br. Józefa Zapłaty 2; Towarzystwo Chrystusowe dla Polonii Zagranicznej – dom przy ul. Ks. Ignacego Posadzego 1; Zgromadzenie O.O. Misjonarzy Ducha Świętego – dom przy ul. Dworcowej)</p> <p>Artyści mieszkający i tworzący w Puszczykowie (Ryszard Krawiec – rzeźbiarz tworzący m.in. postacie Chrystusa na krzyżu z gałęzi; Krystyna Miłobędzka – poetka; Janina Parzy – poetka, hafciarka, malarka; Małgorzata Ostrowska – piosenkarka rockowa; Maciej Jezierski – wiolonczelista; Krystyna Kujawińska – śpiewaczka operowa, występuje w kościele parafialnym przy ważniejszych świątach; Paweł Wasiak – poezja śpiewana)</p> <p>Grupy parafialne (Akcja Katolicka; Grupa Biblijna – spotkania prowadzone przez Henryka Knapika, autora Ewangeliarza; Caritas; chór dziecięcy; Poradnia Rodzinno-Mażeńska; Rodzina Żywego Różańca; Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży)</p> <p>Ośrodek ZHP Puszczykowo im. Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury, organizujący festyny i obozy harcerskie</p> <p>Puszczykowskie Towarzystwo Sportowe</p> <p>Dom Pomocy Maltańskiej – Środowiskowy Dom Samopomocy</p>	<p>Puszczykowo = miasto sypialna; słaba integracja mieszkańców „starych” i „nowych”</p> <p>rozwarstwienie ekonomiczne mieszkańców nowych i starych</p> <p>deklarowany brak czasu na realizację pomysłów</p> <p>brak zainteresowania społeczną aktywnością wśród nowych mieszkańców</p> <p>brak emocjonalnych związków z nowym miejscem zamieszkania zgłaszany przez przybyszów</p> <p>rzadkie publiczne prezentacje lokalnych twórców</p> <p>niewielka aktywność inteligencji (w tym licznego grona pracowników poznańskich uczelni) w sprawach miasta</p>
<p>SZANSE</p> <p>wykorzystanie nowych mediów - internetu - przez organizacje i stowarzyszenia jako sposobu przekazywania informacji</p>	<p>ZAGROŻENIA</p> <p>brak pomocy (obojętność) społeczna dla przedsięwzięć proponowanych i realizowanych przez różne organizacje</p>

Analiza BCG

W oparciu o wyniki dokonanych na etapie diagnozy analiz (), wykorzystując syntezę uwarunkowań rozwoju oraz wnioski z przewidywanych kierunków przemian (prognoz) – zgodnie z zasadami *analizy BCG* (tzw. analizy portfelowej – *Boston Consulting Group*) wyróżniono następujące fazy ewolucji analizowanych działalności: „**gwiazdy**” (korzyści: wysokie, sytuacja: dynamicznego rozwoju), „**dojne krowy**” (korzyści: wysokie, sytuacja: stabilna w długim horyzoncie czasu), „**dylematy**” (korzyści: niewielkie, sytuacja: niepewna przyszłość), „**kule u nogi**” (korzyści: spadek, sytuacja: brak perspektyw) - przy założeniu zasadniczych kierunków ewolucji: I. dylemat -> gwiazda -> dojna krowa; II. dylemat -> kula u nogi. Analizując obecne jak i potencjalne działalności, korzystne dla rozwoju miasta (Strategia, 2002; Plan Rozwoju, 2005; Mikroregion, 2006; Raport, 2008), można zgodnie z omówioną wyżej klasyfikacją wyróżnić (tabela 2).

Tabela 2: Analiza obiektów i oferty wypoczynkowej Puszczykowi metodą BCG (opracowanie własne).

GWIAZDY	DYLEMATY
wyróżniający się charakter miasta polegający na „zatopieniu” miasta w zieleni ogrodów	tereny rekreacyjne nad Wartą
zakole Warty jako teren rekreacyjno-wypoczynkowy	zabytkowe budynki dworców kolejowych w Puszczykowie i Puszczykówku
Pałac Ślubów jako miejsce ciekawych wydarzeń kulturalnych	bunkry przy ul. Przecznicza będące własnością miasta
„Mała Filharmonia” – prywatna sala widowiskowo-koncertowa na 150 osób	połączenie wodne z Poznaniem statkiem wycieczkowym
Letnie Koncerty Organowe w kościele parafialnym w Puszczykowie	przystań kajakowa na Niwce (obecnie w budowie)
muzeum Arkadego Fiedlera, wzbogacane kolejnymi eksponatami	kryte korty tenisowe „Angie” (jedyne miejsce w Polsce, gdzie mogą odbywać się rozgrywki Pucharu Davisa)
„Muzyka na Zakolu” – koncerty cyklicznie organizowane przez Urząd Miasta	nowy rynek (w budowie) - w przyszłości miejsce spotkań i odpoczynku
lodziania u Kostusiaka; Centrum spa – „Spa_Jarnia”	hotel HOT_elarnia****, uzupełnienie „Spa_Jarni”
szlak rowerowy nad Wartą: z Poznania, łącznik z Nadwarciańskim Szlakiem Rowerowym zaczynającym się w Mosinie	
DOJNE KROWY	KULA U NOGI
położenie, układ przestrzenny i willowa zabudowa miasta	MOSIR (substandard)
bliskość Jeziora Jarosławskiego – kąpieliska na terenie WPN	
Muzeum Arkadego Fiedlera wraz z Ogrodem Tolerancji	
„Dni Puszczykowa” organizowane przez Urząd Miasta na Zakolu Warty	
piekarnia-cukiernia Błaskowiak; Ośrodek Rehabilitacyjno-Wypoczynkowy Wielspin	

Podsumowanie i wnioski

Miasto-gmina Puszczykowo wchodzi w skład związku gmin tworzących Mikroregion Wielkopolskiego Parku Narodowego. Spośród wszystkich gmin Puszczykowo jest najbardziej atrakcyjne pod względem turystyczno-rekreacyjnym. Swą atrakcyjność gmina zawdzięcza lokalizacji. Właściwie w całości jest otoczona lasami, w dużej części będącymi rezerwatami przyrody. Miasto położone nad rzeką Wartą posiada urozmaicony krajobraz i ma wypoczynkowy charakter. Puszczykowo zostało docenione jako miejscowość rekreacyjna leżąca w pobliżu Poznania już w XIX wieku. Obecnie, szanując historię Puszczykowa i pragnąc naśladować tradycję letniska, należy wykorzystać możliwości rozwoju, jakie drzemią w tym mieście. Niewątpliwym atutem w promocji miasta jest typowa dla Puszczykowa zabudowa willowa związana z pięknymi ogrodami. Dla podkreślenia urokliwej atmosfery i utrwalenia jej na przyszłość władze miasta rozważają wpisanie układu urbanistycznego większej części Puszczykowa do Krajowego Rejestru Zabytków. Infrastruktura potrzebna do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej jest dobrze rozwinięta, ale co ważne - wciąż otwierane są nowe ścieżki. Te podstawowe i najprostsze formy rekreacji od lat są najbardziej popularne. Natomiast turystyka konferencyjna i kulturowa to przyszłość miasta Puszczykowa. W szczególności przyjazdy grup biznesowych mogą być bodźcem rozwojowym dla hoteli i firm oferujących aktywny wypoczynek o wysokim standardzie usług na terenie miasta.

W odniesieniu do planowanego rozwoju turystycznego, na tle przeprowadzonych analiz potencjału rozwojowego Puszczykowi, nasuwają się następujące wnioski:

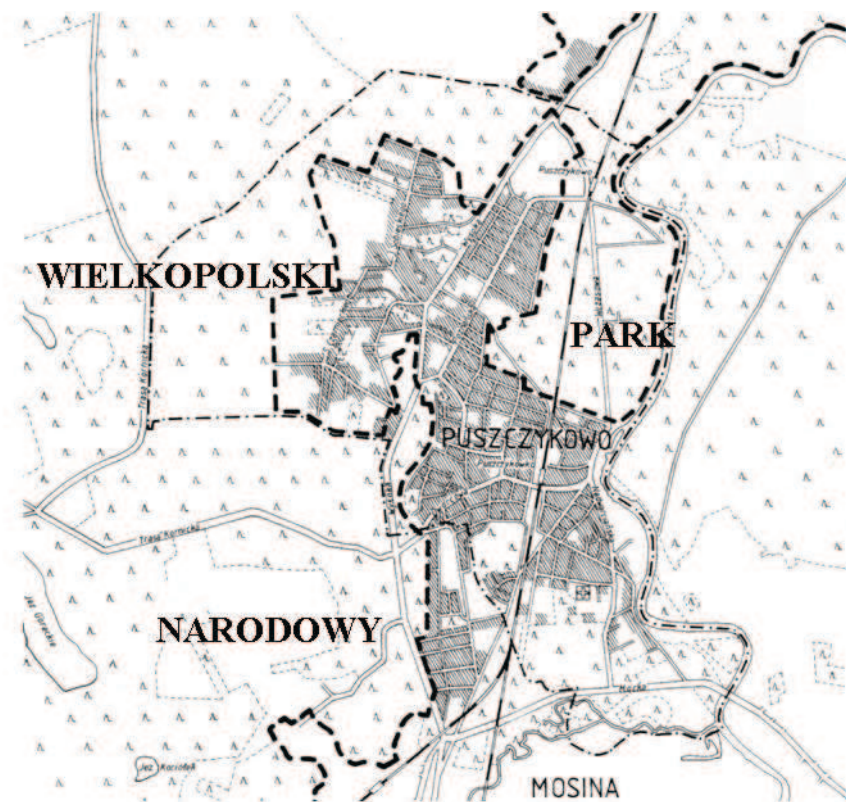
Z długofalowego punktu widzenia rozwoju miasta powinno się dążyć do:

- kreowania jak największej liczby „gwiazd”, które w przyszłości mają szansę przekształcić się w ustabilizowane „dojne krowy”
- zapewnienia rozwoju dostatecznej liczbie „dojnych krów”, których funkcjonowanie będzie tworzyło warunki dla korzystnego rozwoju miasta, m.in. w odniesieniu do sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Potencjał istniejącej oraz planowanej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej pozwala wytypować cztery formy turystyki, które mają największe szanse rozwoju na tym terenie:

- turystyka piesza,
- turystyka rowerowa,
- turystyka biznesowa/konferencyjna,
- turystyka kulturowa.

Przed Puszczykowem rysuje się szansa na szybki i dynamiczny rozwój. Posiada ono wszystko, co potrzebne by zainteresować turystów do przyjazdu. Jeżeli władze miasta nadal będą kontynuowały politykę przyjazną dla rozwoju turystyki, Puszczykowo może stać się główną podpoznańską atrakcją turystyczną. Szczególną uwagę należy zwrócić na dokumenty planistyczne kształtujące politykę przestrzenną. Ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego powinny uwzględniać możliwie jak najwięcej terenów rekreacyjnych oraz usługowych, inwestycje drogowe oraz uzbrojenie terenu. Jak już wspomniano, w porozumieniu z konserwatorem zabytków należy zadbać o zapisy chroniące częściowo zachowany dawny układ urbanistyczny miasta ogrodu oraz zachowaną zabudowę willową z XIX wieku. Obraz Puszczykowa jako miasta o znakomitych warunkach środowiskowych to inwestycja w przyszłość (Strategia,... 2006). Z pewnością odrestaurowanie obiektów użyteczności publicznej, promocja imprezy organizowanych przez Urząd Miasta przez media lokalne, a co za tym idzie coraz większa aktywność kulturalna mieszkańców to działania właściwe i nieodzowne. Podsumowując, położenie Puszczykowa determinuje jednak jego rozwój i pomimo pewnych ograniczeń jest niewątpliwym atutem, a omówione w artykule zagrożenia, przy odpowiedniej polityce władz, nie powinny w żaden sposób przeszkodzić dalszemu ukierunkowanemu rozwojowi miasta.

Ryc. 1. Puszczykowo – miasto w Wielkopolskim Parku Narodowym (rys. A. Szwed)

Fig. 1. Puszczykowo – city in Wielkopolski National Park (by A. Szwed)

Literatura

- Kondracki J., Geografia regionalna Polski, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2000.
- Przybysz A. Puszczykowo. Miasto-Ogród, Biblioteka Miejska w Puszczykowie, Puszczykowo 2007.
- Mikroregion Wielkopolskiego Parku Narodowego. Zielone Płuca Wielkopolski, Stowarzyszenie Partnerzy dla Samorządu, Poznań 2006.
- Motycki K. Możliwości rozwoju funkcji turystyczno- rekreacyjnych Puszczykowa na tle Mikroregionu Wielkopolskiego Parku Narodowego, AWF, Poznań, mscr. 2009.
- Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Puszczykowo w latach 2005-2014, WOKiSS, Poznań 2005.
- Raport o stanie miasta Puszczykowo, Urząd Miasta Puszczykowo, 2008.
- Strategia rozwoju miasta Puszczykowo, WOKiSS, Poznań 2002.
- Strategia zrównoważonego rozwoju turystyki i rekreacji Mikroregionu Wielkopolskiego Parku Narodowego, praca zb. pod kier. M. Ornoch-Tabędzkiej, wyk. w ramach projektu Mikroregion Wielkopolskiego Parku Narodowego – Zielone Płuca Wielkopolski, Poznań 2006.

Table 1 (Page 75) : The functional capital of Puszczykowo city – SWOT analysis (Strengths – Weaknesses – Opportunities – Threats) (according to Motycki, 2009, amended; significant elements marked with bold font).

Table 2 (Page 81): Analysis of objects and leisure offer of Puszczykowo city using BCG matrix (Boston Consulting Group) (own data)